

16.11.2020

Verejným financiám chýba dlhodobý ozdravný plán aj ústavne ukotvená udržateľná dôchodková reforma

Predložený Návrh rozpočtu verejnej správy pre rok 2021 považuje Rada pre rozpočtovú zodpovednosť za realistický, vládny odhad celkového výsledku hospodárenia (saldo rozpočtu) je veľmi blízky odhadu RRZ. Nakoľko vládne odhady deficitu bývali v uplynulých rokoch podhodnotenú, hodnotí Rada tento fakt ako pozitívnu zmenu.

Rada pozitívne hodnotí reformu financovania verejných investícií, ktorá vyžaduje splnenie kritérií Hodnoty za peniaze pred uvoľnením prostriedkov zo štátneho rozpočtu. Reforma môže mať významný dopad na efektivitu vynakladania verejných výdavkov. Vo väčšej miere došlo k prepojeniu revízií výdavkov s rozpočtovým procesom, keďže sa do návrhu rozpočtu zapracovali opatrenia identifikované revíziami aj v iných oblastiach ako v sektore zdravotníctva.

Vzhľadom na prepád ekonomiky v dôsledku pandémie koronavírusu a potrebu jej podpory nepovažuje Rada za kľúčový problém absenciu konsolidačných opatrení pre rok 2021. RRZ však upozorňuje, že dlhodobá udržateľnosť verejných financií sa od roku 2018 výrazne zhoršila a dostala sa do pásma vysokého rizika už pred krízou. **Práve zníženie vysokého rizika dlhodobej udržateľnosti bezpečne do pásma stredného rizika by malo byť hlavným cieľom vlády pre toto volebné obdobie.**

No ak vláda v rokoch 2022 a 2023 nezmení trajektóriu, ktorú naplánovala v návrhu rozpočtu, dlhodobá udržateľnosť sa zlepší len o 0,5 % HDP a ostane v pásme vysokého rizika aj na konci rozpočtového horizontu. Štrukturálny deficit ostane na vysokej úrovni 5 % HDP a dlh nebude stabilizovaný.

Konsolidačné úsilie pre roky 2022 a 2023 by preto malo byť oveľa ambicióznejšie, ako ho predpokladá návrh rozpočtu verejnej správy. Rada odporúča pripraviť konkretizovanú trajektóriu konsolidácie pre roky 2022 a 2023 spolu najmenej o 1,5 % HDP (min. 0,5 % HDP pre rok 2022 a min. 1 % HDP pre rok 2023). Do konca volebného obdobia by sa tak rozpočtový deficit mohol priblížiť k úrovni 3 % HDP, čo je nevyhnutným krokom na zastavenie nárastu dlhu. K ambicióznejšej konsolidácii by vláda mala pristúpiť aj preto, že v týchto rokoch bude možné skĺbiť konsolidáciu s podporou ekonomiky z európskych zdrojov Fondu obnovy.

Výrazný vplyv na dlhodobú udržateľnosť má dôchodkový systém. Ten za posledné dva roky prešiel zmenami, ktoré výrazne zhoršili jeho udržateľnosť (najmä zastropovanie dôchodkového veku).

Vláda pripravuje reformu dôchodkového systému. Rada víta snahu ústavným spôsobom ukotviť základné princípy dôchodkového systému aj s ohľadom na jeho udržateľnosť. Dôležitý však bude celkový príspevok tejto reformy k finančnej stabilite dôchodkového systému do budúcnosti.

Rada odporúča prijať takú dôchodkovú reformu, ktorá dôchodkový systém z hľadiska jeho dlhodobej udržateľnosti priblíži aspoň k stavu z roku 2018.